

Скиба Я. В.

Студентка 1-го курсу

ФСП НТУУ «КП»

Науковий керівник:

Звягіна І.Н.,

старший викладач кафедри публічного права НТУУ "КП"

РЕЦЕПЦІЯ РИМСЬКОГО ПРАВА В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ

Рецепція римського права в Україні розпочалась досить пізно внаслідок того, що радянське право повинне було бути оригінальним та самобутнім, заборонявся будь-який вплив на нього, в тому числі і римського права.

Тому вплив римського права на українське право став помітним лише у останні десятиліття. Причин підвищення рівня значущості римського права є декілька, зокрема:

- 1) більшість принципів римського права відіграють важливу роль у розвиненому цивільному праві, такими є принцип правової рівності або ж інституту приватної власності;
- 2) в основі права більшості держав, з якими Україна підтримує зв'язки або ж планує вигідну співпрацю в майбутньому, лежать положення римського права;
- 3) Більшість теорії юриспруденції, а також значна частка юридичних термінів, якими користуються і українські юристи, є надбанням практичної діяльності римських правознавців.

Науковці вважають римське приватне право центральним стержнем майбутньої «єдиної Європи», за словами Є. Харитонова, римське приватне право "своєрідним еталоном правових рішень у галузі визначення становища та забезпечення захисту прав приватної особи". [3, ст.228-229]

Існує 4 основних напрями впливу римського права на національну систему права України, основними з яких є: вплив на філософію права, що полягає у приверненні все більшої кількості дослідників та науковців до питання римського права загалом та до особливостей його рецепції в Україні; результатом є все більша кількість наукових робіт з цих питань та чисельні

спроби усвідомлення цього явища; вплив на правотворення, що полягає у розширенні методологічної бази права та зміни основних підходів до правотворення у галузі приватного права, результатом чого стало створення Цивільного кодексу України; вплив на формування правосвідомості громадян, основним методом якого є переконання у ефективності судового захисту прав; вплив на формування загальної правової культури правника, основним засобом якого стало ведення курсу Римського приватного права як обов'язкової дисципліни у всіх вищих навчальних закладах України.

Перші ознаки рецепції римського права в Україні знайшли своє відображення у проекті Основ цивільного законодавства 1991 року.

А автори нового Цивільного кодексу України, в основу якого було покладено принципи свободи власності, свободи договору і підприємництва, недопустимість свавільного втручання у сферу особистого життя людини, судовий захист будь-якого цивільного права, використали для його створення основні положення, ідеї, визначення та найбільш розвинені інститути римського права. Сама структура Кодексу була складена за інституційною системою, яка була створена римським юристом Гаєм.

Значна увага до права власності, зокрема визначено первинні і похідні способи набуття права власності, перлік прав на чужі речі, сприйнята римська класифікація речей, а також зміст норм спадкового права, а саме

«спадкова субституція», трансмісія і спадкове представництво, відумерла спадщина або ж, як звучить у римському праві, «виморочена спадщина», у кодексі засвідчують те, що норми римського права були одним з джерел його створення.

В українському праві не лише використовують деякі принципи римського права, але й беруть за основу цілі конструкції правових відносин, це стосується інститутів речового, спадкового і зобов'язального права.

Римське право займає помітне місце в українському праві, але звичайно не варто забувати про самобутність українського права та обрати правильне співвідношення запозиченого та свого.

Список використаної літератури:

1. Зайцев Ю. Методико-організаційні засади опрацювання термінології проекту Цивільного кодексу України // Українське право. – №2 (4), – 1996.
2. Передмова до проекту Цивільного кодексу України // Українське право №2 (4). – 1996. – С. 7.
3. Харитонов Є.О. Джерела приватного (цивільного) права // Актуальні проблеми держави і права: Зб. наук. праць. – Одеса: Юрид. літ-ра., 2001. – Вип. 11.
4. Харитонов Є.О. Рецепція римського приватного права (теоретичні та історико-правові аспекти). – Одеса, 1997.
5. Харитонов Є.О. Римське право (Інституції). – Харків: Одісей, 2000.